

Aa en Hunze
Strategische Toekomstvisie

2020

Buitengewoon!

20 20

**Een levendige en zorgzame
samenleving in een robuust
landschap. Hét recreatiegebied
in Noord-Drenthe.**

Vastgesteld door de gemeenteraad op 16 december 2009.

De Berenkuil, Grolloo

Inhoud

1.	De noodzaak van een helder richtpunt	7
2.	Kenschets van Aa en Hunze in 2009	13
3.	Trends en ontwikkelingen	19
4.	De vraagstukken voor de toekomst	25
5.	Interactie met de samenleving	29
6.	Toekomstperspectief Buitengewoon!	33
	6.1 Investeren in een duurzame ontwikkeling in een robuust landschap	36
	6.2 Investeren in kwaliteit van wonen en voorzieningen	41
	6.3 Investeren in een levendige en zorgzame samenleving	42
	6.4 Investeren in de recreatieve toeristische ontwikkeling	43
7.	Perspectief op de thema's	47
	7.1 Wonen en werken	48
	7.2 Zorg en leefbaarheid	52
	7.3 Landbouw, natuur en recreatie	55
	7.4 Bestuur en dienstverlening	58
8.	Hoe verder	63
	Colofon	66

Hondsrugweg, Gieten

De noodzaak van een helder richtpunt

Voor u ligt de Strategische Toekomstvisie 2020, Aa en Hunze Buitengewoon! Deze toekomstvisie zet de strategische koers uit voor de gemeente Aa en Hunze voor de komende tien jaar. De Toekomstvisie 2020 geeft richting aan het handelen van de gemeente. De visie vormt de basis voor het verder vormgeven aan de ontwikkeling van Aa en Hunze, samen met bewoners, bedrijven en maatschappelijke instanties. Op 16 december 2009 is de Toekomstvisie 2020 raadsbreed door de gemeenteraad vastgesteld*.

* De Toekomstvisie 2020 is op 16 december 2009 door de gemeenteraad vastgesteld. Door de fractie Combinatie Gemeentebelangen is daarbij een voorbehoud gemaakt ten aanzien van de formulering van de teksten op de thema's krimp, het bouwen in de kleine dorpen en het behoud van de voorzieningen in de dorpen.

De belangrijkste redenen voor deze strategische toekomstvisie zijn het vormgeven van de identiteit van onze gemeente en het versterken van de centrale koers voor de toekomst. Daarbij wil de gemeente Aa en Hunze behouden wat de moeite waard is en streeft ze naar vernieuwing waar dat kansen biedt om de positie van Aa en Hunze te versterken.

De toekomstvisie kleurt de identiteit van Aa en Hunze

De gemeente bestaat uit 35 kernen met elk een eigen identiteit. Gieten is Rolde niet, Gasselte is geen Eexterveen. De Veenkoloniën zijn anders dan de Hondsrug of het Drents plateau. Juist de verschillen geven Aa en Hunze een waardevolle diversiteit. De diversiteit en eigenheid van de dorpen en landschappen is een kwaliteit die behouden moet blijven. Dat staat een overkoepelende identiteit van de gemeente Aa en Hunze niet in de weg. Het geeft juist eenheid in verscheidenheid. Wat de dorpen bindt zijn de kernwaarden van Aa en Hunze. Onze kracht is onze dorps identiteit. Deze identiteit herkennen we in sterke sociale verbanden, een gevoel van geborgenheid, saamhorigheid en naoberschap, temidden van een prachtig landschap. Dat wil de gemeente Aa en Hunze vasthouden en van hieruit vernieuwen: Aa en Hunze Buitengewoon!

De toekomstvisie geeft richting aan diverse strategische discussies

De toekomstvisie heeft geen vrijblijvend karakter. De visie krijgt betekenis in het handelen van de gemeenteraad, het dagelijks bestuur (het college) en de medewerkers van de gemeente. De toekomstvisie is geen set van verplichtende beleidsregels, maar legt een aantal belangrijke keuzes vast en geeft daardoor richting aan het gemeentelijk beleid voor de komende jaren.

De toekomstvisie is de 'stip aan de horizon'. Het is de basis waarop strategische discussies gevoerd worden en besluiten worden genomen. De toekomstvisie geeft niet altijd een concreet antwoord, maar helpt wel dat antwoord te formuleren. De uitgezette koers is voor de langere termijn en de visie heeft daarom een belangrijke plaats in het gemeentelijk beleidsproces.

De toekomstvisie biedt een wenkend perspectief

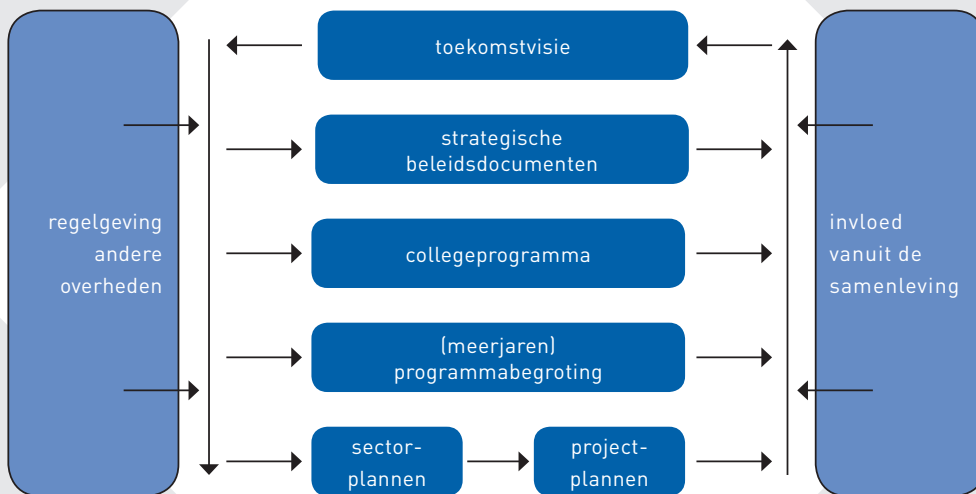
De toekomstvisie is totstandgekomen met vele betrokkenen, jong en oud, via verschillende discussieavonden, gesprekken, een bewonerskrant, ansichtkaarten en internet. Ook de uitwerking van de visie kan niet zonder u! De Toekomstvisie 2020 wil een wenkend perspectief bieden aan de bewoners, bedrijven en maatschappelijke instanties om samen verder vorm te geven aan de ontwikkeling van Aa en Hunze Buitengewoon!

Leeswijzer

Deze toekomstvisie gaat verder met een beschrijving van de bestaande situatie anno 2009. Het daaropvolgende onderdeel gaat in op de trends en ontwikkelingen die op Aa en Hunze afkomen en de daaruit volgende strategische opgaven.

Dit wordt gevolgd door de kern van de Toekomstvisie 2020, het toekomstperspectief, waar de vier hoofdkeuzes voor de toekomst worden geschetst. Het toekomstperspectief wordt vervolgens geconcretiseerd in vier onderdelen. De keuzes worden hier vertaald in richtinggevende ambities voor de thema's 'wonen en werken', 'zorg en leefbaarheid', 'landbouw, recreatie en landschap' en 'bestuur en dienstverlening'.

De positie van de toekomstvisie in het beleidsproces

Deze afbeelding laat de positie van de toekomstvisie in het gemeentelijk beleidsproces zien. De rechter kolom geeft de invloed vanuit de samenleving weer, bijvoorbeeld via interactieve planprocessen, via samenwerking met dorpsbelangen, of het opstellen van dorpsvisies. De linkerkolom illustreert de invloed vanuit andere overheden, bijvoorbeeld van de provincie via het nieuwe Provinciaal Omgevingsplan of vanuit het rijk en Europa door middel van de Natura 2000-wetgeving.

Kniphorstbos Annen

Concours
Hippique. Ext

De noodzaak van een helder richtpunt

De gemeente Aa en Hunze is een aantrekkelijke plattelandsgemeente om te wonen en te recreëren in het noordoosten van Drenthe. In de gemeente wonen circa 25.600 mensen verspreid over vijfendertig dorpen, buurtschappen en het uitgestrekte buitengebied. Zo maar enkele feiten. Maar wat karakteriseert Aa en Hunze nog meer? Dit hoofdstuk geeft een beeld van de huidige situatie. Het geeft een schets van de kenmerken van het landschap, het wonen en werken, de zorg en leefbaarheid, landbouw en recreatie en van het bestuur en de samenleving anno 2009.

Drie landschappen
in één gemeente:
het Drents Plateau,
de Hondsrug en
de Veenkoloniën

Ligging in drie landschappen

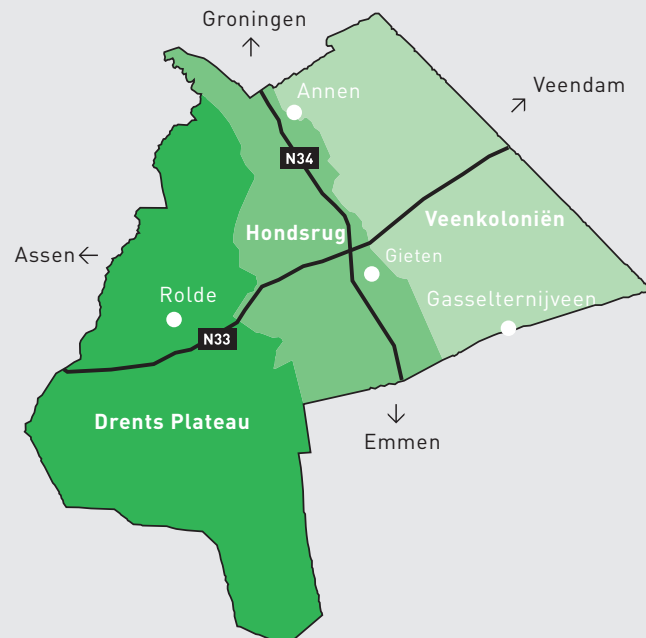
De gemeente Aa en Hunze is prachtig gelegen, grotendeels op het zand van het Drents Plateau en de Hondsrug en deels in het veen van de Veenkoloniën. De diversiteit en kwaliteit van deze drie verschillende landschappen maken het tot een rijk gebied aan natuur- en landschapswaarden.

Hondsrug

De Hondsrug kenmerkt zich door haar hoge ligging met daarop de essen, bossen, heides en moderne ontginningen. De talrijke hunebedden en grafheuvels zijn getuigen van de vroegere oorspronkelijke bewoners.

Het Drents Plateau

Het Drents Plateau onderscheidt zich van de Hondsrug door haar vrij stromende en slingerende beken en heeft als kenmerkend gezicht het Balloërveld, de Kampsheide en de staatsbossen. Het stroomgebied van de Drentsche Aa vormt een cultuurhistorisch en landschappelijk zeer waardevol gebied dat door zijn gaafheid uniek is in Nederland. Het bestaat uit een karakteristiek cultuurlandschap met graslanden, bosjes, houtwallen, akkers op de essen, heide, jeneverbesstruwelen, esdorpen, hunebedden en landgoederen.

De Veenkoloniën

De Veenkoloniën zijn te danken aan de geologische oorsprong en ontginningsgeschiedenis. IJverschuivingen hebben gezorgd voor smeltdalen en stuwwallen met hoogteverschillen die in het Nederlandse landschap zeldzaam zijn. De ontginningsstructuur is nog goed te zien in het landschap: een uitgestrekt en open karakter, met de unieke waterstructuur met de hier langs gelegen kanaaldorpen en lintbebouwing.

Wonen en werken

Door de rust, ruimte en natuur en de centrale ligging nabij Assen, Groningen, Veendam en Stadskanaal is Aa en Hunze een uitstekende plek om te wonen. Vooral de zandgronden zijn gewild als woonlocatie. De woningvoorraad heeft een traditionele opbouw. Aa en Hunze telt zo'n 10.600 woningen, waarvan ruim 58% in de hoofdkernen staat. Het aandeel koopwoningen is 83%. Een dikke tien procent van de woningen in Aa en Hunze zijn recreatiewoningen. De afgelopen jaren heeft het accent gelegen op uitbreiding van de woningvoorraad in de (dure) koopsector. Tekorten zijn er aan goedkope starters- en seniorenwoningen en er is sprake van kwalitatieve woningtekorten. De ligging nabij omliggende steden en de goede regionale ontsluiting zorgen er voor dat werkgelegenheid en bovenregionale voorzieningen als theaters, winkels en hoger onderwijs op relatief korte afstand liggen. Veel inwoners hebben hun werk buiten de gemeentegrenzen. Sterke economische sectoren zijn de landbouw, recreatie, zorg en het midden- en kleinbedrijf. Het werkloosheidspercentage ligt onder het Nederlands gemiddelde. Er zijn twee bedrijventerreinen: Vogelhemsweg in Gasselternijveen en Bloemakkers in Gieten. Het bedrijventerrein Bloemakkers in Gieten heeft vanwege de goede ligging aan de N33 en N34 een (boven)regionale functie. Kleinschalige bedrijvigheid is aanwezig in de kleinere dorpen en het buitengebied.

Zorg en leefbaarheid

De gemeente Aa en Hunze heeft een goed leefklimaat dankzij een goed voorzieningenniveau, een groene en gezonde omgeving en een sterke sociale cohesie. Er zijn veel vrijwilligers en mantelzorgers. Volgens de landelijke veiligheidsindex is Aa en Hunze een veilige gemeente. Van verloedering of kwaliteitsverlies van de woonomgeving is hier geen sprake. Het verenigingsleven in Aa en Hunze kent een sterke basis. Sommige verenigingen laten zelfs een lichte stijging in het aantal leden zien. Zo is het ledenaantal (zowel jong als oud) van de bibliotheken en de bibliobussen de afgelopen jaren toegenomen.

Anderen

Het culturele aanbod is breed. Voor de jeugd zijn er verschillende ontmoetingsplaatsen, zoals de school, jeugdsoos, sportvereniging, jongerenontmoetingsplaats en dergelijke. Het WMO-loket en de ‘Wegwizers’ zijn in het leven geroepen om zorg en voorzieningen dichterbij de mensen te brengen.

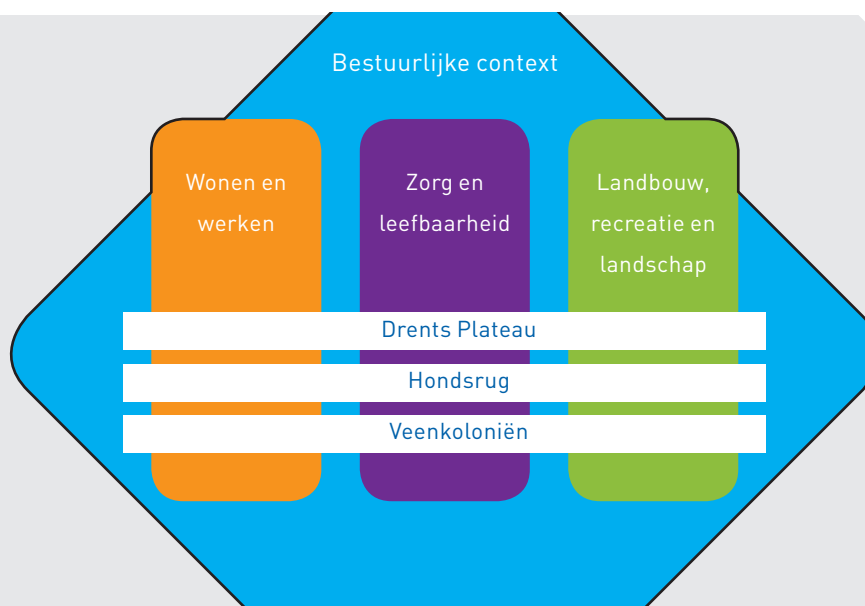
Landbouw, recreatie en landschap

De landbouw en recreatie zijn sterke economische pijlers in Aa en Hunze. De Veenkoloniën bieden ruimte aan landbouw in een grootschalige omgeving. De Hondsrug en het Drents Plateau bieden ruimte aan landbouw en de verbreding daarvan in een kleinschalige omgeving. De toeristisch-recreatieve basis in de gemeente is stevig. Veel recreatiebedrijven zijn gevestigd op de Hondsrug en het Drents Plateau. Het landschap, de natuur, de goede fietsmogelijkheden, het Drentse en dorpse karakter vormen de belangrijkste motieven om te kiezen voor Noord-Drenthe als vakantiebestemming. Het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa – waarvan een groot gedeelte binnen de gemeentegrenzen van Aa en Hunze valt – trekt jaarlijks 4 miljoen bezoekers.

Bestuur en dienstverlening

De gemeente Aa en Hunze heeft betrokken inwoners. De samenwerking tussen gemeente en inwoners, bedrijven en instellingen is goed, met name op het gebied van zorg en leefbaarheid. Ook intern is er een goed samenspel tussen het college en de gemeenteraad, en tussen het college en de ambtelijke organisatie.

Bestuur en
dienstverlening

Zomerfeest Anloo

Trends en ontwikkelingen

De belangrijkste trends en ontwikkelingen die de komende tijd van invloed zijn op de toekomst van Aa en Hunze zijn min of meer bekend. Trends die al zichtbaar zijn in Aa en Hunze, of trends die naar verwachting – in meer of mindere mate – op Aa en Hunze af gaan komen. Dit hoofdstuk benoemt de belangrijkste en geeft aan hoe deze voelbaar zijn in Aa en Hunze. De gemeente kan hier op verschillende manieren mee omgaan: ontkennen, meebewegen, stimuleren of actief ingrijpen. De wijze waarop de gemeente er richting aan geeft komt in de volgende hoofdstukken aan bod.

Sociaal-maatschappelijke trends

De samenleving ontgroent, vergrijsst en krimpt, ook in Aa en Hunze. De prognoses geven een daling van het inwonertal aan van tussen de 1 en 5%. Vooral de jongeren tot 44 jaar nemen snel in aantal af. Het aantal personen boven de 55 neemt tot 2022 juist flink toe. De gemeente Aa en Hunze heeft in vergelijking met de provincie Drenthe en Noord-Nederland relatief veel ouderen: 34% van de bevolking bestaat uit 55-plussers, tegenover 24% in Noord-Nederland. Het aantal huishoudens neemt tot 2017 nog toe met ongeveer 270, maar daarna wordt een lichte daling ingezet. Deze ontwikkelingen vragen om zorgvuldig gemeentelijk ingrijpen. Zo vraagt de vergrijzing om meer en andere vormen van wonen en zorg op maat en vraagt de bevolkingsontwikkeling, weinig jongeren en veel ouderen, aandacht in relatie tot de leefbaarheid in de dorpen.

Niet alleen de omvang van de bevolking is in beweging, ook de manier waarop mensen samenleven verandert. Mensen nemen meer verantwoordelijkheid voor hun eigen leven en welzijn. De voortgaande individualisering is voelbaar in Aa en Hunze. Maar mensen hebben ook behoefte aan geborgenheid en gedeelde verantwoordelijkheid. Zingeving en identiteit hebben weer aan betekenis gewonnen, evenals aandacht voor het lokale en gemeenschappelijke. Zo worden het dorpse gevoel en het naoberschap in deze gemeente hoog gewaardeerd en nageleefd.

De jeugd volgt als geen ander trends. Door het hoge tempo waarin deze elkaar opvolgen is het lastig voor de overheid om hier tijdig in mee te bewegen. Het is echter een heel belangrijke doelgroep die we graag in de gemeente houden.

In deze tijden ontstaan nieuwe netwerken van mensen en organisaties die hun rol nemen in beleidsontwikkeling en uitvoering. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in de vermaatschappelijking van de zorg. Daarbij vormen familie, vrienden en vrijwilligers het primaire netwerk en biedt de overheid het vangnet.

Ook onderhevig aan ontwikkelingen zijn de voorzieningen. Zorg, welzijn en scholen, met minder mensen en meer ouderen staan deze voorzieningen onder druk. Ook verandert de behoefte van mensen en ontstaat er vraag naar andere voorzieningen, zoals bijvoorbeeld brede scholen, kinderopvang, zorg op maat of ruimte voor thuiswerken.

Sociaal-economische trends

Hoewel onzekerheden blijven – zie de huidige kredietcrisis – is de verwachting dat de globalisering door blijft zetten. De landelijke economie is voor een belangrijk deel afhankelijk van de wereldeconomie. Voor Aa en Hunze geldt dit bijvoorbeeld voor de recreatiesector. Meer, korter en luxer zijn trends die ondanks de recessie door lijken te zetten. Deze markt is mondiaal, reizigers vliegen een weekje ver weg en gaan een weekendje naar Drenthe. Ook binnen de Nederlandse markt is sprake van een toenemende concurrentie tussen regio's. Wat maakt dat een toerist naar Aa en Hunze komt en niet naar de buurgemeente?

De landbouw is van oudsher sterk aanwezig in Aa en Hunze. De sector blijft onder druk staan van veranderend gemeenschappelijk landbouwbeleid en afspraken binnen de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Het aantal bedrijven zal in lijn met afgelopen jaren blijven minderen. De landbouw past zich voortdurend aan door enerzijds schaalvergroting en anderzijds verbreding. Beide tendensen zijn hier gebiedsgericht waarneembaar.

Duurzaamheid en schone bedrijvigheid blijven in opkomst en zijn kansrijk voor een groene gemeente als Aa en Hunze. Nieuwe technologieën maken bedrijvigheid mogelijk op schone en kleinschalige wijze en ondersteunen de voortschrijdende globalisering. Internet breekt markten open, brengt mensen met elkaar in verbinding en biedt mogelijkheden voor andere mobiliteitsbewegingen (telewerken, telewinkelen, thuiszorg via de computer). Afstand wordt een relatief begrip en dat is voor een uitgestrekte plattelandsgemeente als Aa en Hunze een kans.

Ruimtelijke trends

Ruimtelijke trends op gebied van wonen laten een concentratie zien (uitbreiding, inbreiding), maar op kleine schaal ook deconcentratie (landelijk wonen). De woningbouw richt zich de komende jaren op kwaliteit en op specifieke doelgroepen (starters, senioren, luxe woningen). De stagnerende doorstroming vraagt om ingrijpen. Deze landelijke trends zijn ook zichtbaar in Aa en Hunze.

Er is meer aandacht voor de 'onderste lagen': bodem, water en landschap. In het buitengebied van Aa en Hunze is dit al goed zichtbaar: een hermeanderende Drentsche Aa, waterberging in de Hunzelaagte en verdergaande natuurontwikkeling.

Landbouw, recreatie, wonen en natuur vragen om ruimte en om een goede onderlinge afstemming. Dit leidt tot een meer integrale en multifunctionele ontwikkeling, zoals bijvoorbeeld natuurbeheer of waterberging door boeren tegen een vergoeding, de zogenoemde groen-blauwe diensten.

Bestuurlijke trends

In de toekomst dragen gemeente, bewoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven meer dan nu een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van leven. Burgers hebben daarbij meerdere rollen: als kiezer, als klant, als partner, als wijkbewoner en gebruiker. Burgers en bedrijven stellen steeds grotere eisen aan de prestaties van gemeenten. Ook vanuit het rijk en de provincie komen meer taken en verantwoordelijkheden op het bordje van de gemeente te liggen.

Bij de overheid is een verschuiving in rollen te zien: van uitvoeren en reguleren naar meer faciliteren, regisseren en stimuleren. Grensoverschrijdend denken en handelen is in toenemende mate zichtbaar. Voorbeelden hiervan zijn de regionale samenwerking binnen de Agenda voor de Veenkoloniën en de gebiedscommissies voor de Drentsche Aa en het Hunzegebied

Bijeenkomst
toekomstvisie met
Verenigingen van
Dorpsbelangen

Bewonersavond
toekomstvisie in Gasselte

Annveensekanaal

De vraagstukken voor de toekomst

De gemeente Aa en Hunze staat voor een aantal belangrijke vraagstukken. Deze vraagstukken staan niet op zich zelf. Ze grijpen in elkaar en hangen met elkaar samen. De Toekomstvisie 2020 moet richting geven aan deze vraagstukken.

1. Een leefbare samenleving en leefbare dorpen

De samenleving verandert, ontgroent, vergrijsst en krimpt. Dit heeft gevolgen voor het voorzieningenniveau, de woningbouwopgave, de zorg en voor de leefbaarheid. Van een kwantitatieve ontwikkeling is niet langer sprake, van een kwalitatieve opgave des te meer. De gevolgen van deze trends voor de leefbaarheid in de dorpen baren menigeen zorgen en vragen om zorgvuldig ingrijpen. Hoe houden we de dorpen leefbaar?

2. Economische en recreatieve ontwikkeling

Hoewel Aa en Hunze overwegend een woongemeente is, ligt er een stevige economische basis in de sectoren landbouw, recreatie, zorg en het midden- en kleinbedrijf. De gemeente Aa en Hunze staat bekend om haar recreatieve mogelijkheden. Voor een duurzame economische en recreatieve ontwikkeling is een onderscheidend profiel steeds belangrijker. Wat maakt Aa en Hunze uniek? En hoe kunnen we inspelen op de strategische ligging nabij de omliggende economische kernzones (Groningen, Assen, Veendam en Stadskanaal) en de vele recreanten die daar wonen?

3. Kwaliteit én ontwikkeling in het buitengebied

De diversiteit en kwaliteit van het landschap in Aa en Hunze zijn zeer waardevol. De verschillende functies in het buitengebied vragen om ruimte: landbouw, natuur, recreatie, wonen en water. Welk leidend beginsel staat aan de basis van de ontwikkeling van het buitengebied? Dit vraagt om een duurzaam perspectief, dat gebiedsgericht wordt uitgewerkt voor het Drents Plateau, de Hondsrug en de Veenkoloniën.

4. Nieuwe rollen en nieuwe samenwerkingsverbanden

De gemeente Aa en Hunze wil behouden wat de moeite waard is en streeft naar vernieuwing waar dat kansen biedt om de positie van Aa en Hunze te versterken. De overheid kan en wil toekomstige vraagstukken niet alleen oplossen. Rollen veranderen, in de maatschappij en bij de overheid. Een sterkere samenwerking met andere overheden, instanties, ondernemers en bewoners wordt steeds belangrijker. Welke rol neemt de gemeente? En wat mogen we van burgers zelf verwachten?

De Acht van Annen

Fietsen in Aa en Hunze

Interactie met de samenleving

Een toekomstvisie maak je niet alleen. De inwoners, ondernemers en maatschappelijke instanties van Aa en Hunze zijn gevraagd mee te denken over de toekomst. Hun waardevolle inbreng is betrokken bij de toekomstvisie.

Deze kindertekeningen
zijn gemaakt op de dag
van de Dialoog

In het voortraject zijn vier toekomstbeelden opgesteld aan de hand waarvan gesprekken zijn gevoerd en reacties zijn gepeild. Al met al hebben ongeveer 250 mensen een bijdrage geleverd, variërend van jong tot oud. Veel aandacht werd gevraagd voor de thema's leefbaarheid, voorzieningen, wonen en zorg. Samen met het mooie landschap maken die het leven in Aa en Hunze zo goed. Maar mensen zien het voorzieningenniveau achteruitgaan en zijn bezorgd.

Aandacht voor de dorpen

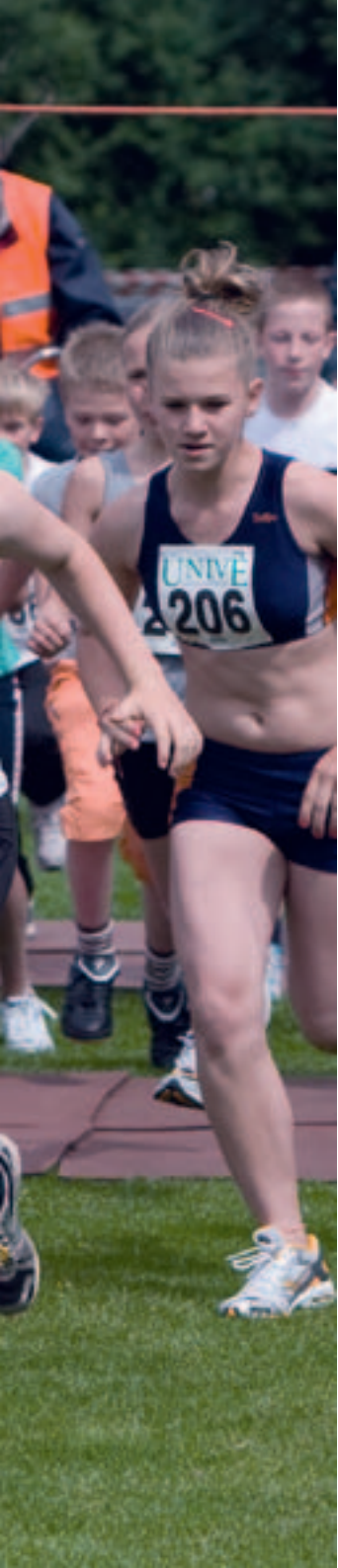
Elk dorp is anders en dat moet gerespecteerd blijven. De dorpen willen ruimte voor ontwikkeling, voor woningbouw en behoud van het voorzieningenniveau, ook in de kleine dorpen. Wel is er begrip voor het feit dat niet alles overal kan. Er werd ruimte gevraagd voor ideeën en initiatieven vanuit de samenleving, waarbij de gemeente kan ondersteunen. En graag wat minder regels. Werkgelegenheid is belangrijk, maar kan ook buiten de gemeente worden gevonden. Aa en Hunze is vooral een forensengemeente.

Het goede behouden

Aa en Hunze werd overwegend getypeerd als een gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is, met een samenleving waar men zorgt voor elkaar. Ook in 2020 zou dat zo moeten zijn. De goede dingen van nu moeten behouden blijven voor de toekomst, maar het mag wel wat levendiger en vernieuwender.

Omloop Grolloo

Toekomstperspectief Buitengewoon!

De gemeente Aa en Hunze wil behouden wat de moeite waard is en streeft naar vernieuwing waar dat kansen biedt om de positie van Aa en Hunze te versterken. Dit vraagt om een helder perspectief op de toekomst: Aa en Hunze Buitengewoon!

De missie

Aa en Hunze is een woongemeente in een unieke landschappelijke en zorgzame omgeving. Aa en Hunze is eenheid in verscheidenheid. De vijfendertig dorpen hebben elk een eigen karakter. De Veenkoloniën zijn anders dan de Hondsrug en het Drents Plateau. Wat ons bindt is onze identiteit: sterke sociale verbanden, een gevoel van geborgenheid en saamhorigheid, naberschap, en ook het enigszins gedegen en behoudende. Dat wil de gemeente Aa en Hunze vasthouden en van hieruit vernieuwen. Wonen in Aa en Hunze is wonen in een prachtig landschap nabij de stedelijke en economische centra van Noord-Nederland. In 2020 is de gemeente Aa en Hunze een aantrekkelijke woongemeente waar het buitengewoon goed leven en recreëren is, met een levendige en zorgzame samenleving in een robuust landschap.

Maar Aa en Hunze heeft meer te bieden. Vanwege de rijkdom aan landschappelijke en culturele kwaliteiten is het een toeristische trekpleister van formaat, ook in de toekomst. Aa en Hunze ontwikkelt zich tot hét recreatiegebied van Noord-Drenthe.

**Hét recreatiegebied
in Noord-Drenthe**

**Een levendige en zorgzame
samenleving in een robuust
landschap**

Outdoor, Breeland

Deze kindertekeningen
zijn gemaakt op de dag
van de Dialoog

De missie voor 2020 luidt derhalve als volgt:

De gemeente Aa en Hunze is een aantrekkelijke woongemeente waar het buitengewoon goed leven en recreëren is, met een levendige en zorgzame samenleving in een robuust landschap. Aa en Hunze is hét recreatiegebied van Noord-Drenthe. **Aa en Hunze Buitengewoon!**

De kernwaarden

Kernwaarden vormen de basis van waaruit de gemeente Aa en Hunze handelt.

In 2020 zijn de kernwaarden van onze gemeente:

- Zorgzame samenleving
- Levendige dorpen
- Menselijke maat
- Kwaliteit in wonen en voorzieningen
- Kleinschalige kwaliteitseconomie
- Uitstekende omgevingskwaliteit
- Duurzame ontwikkeling in brede zin
- Inzet van en ontplooiingsruimte voor iedereen

Vier hoofdkeuzes

Behoud van al het goede dat de gemeente Aa en Hunze te bieden heeft, is niet vanzelfsprekend. Dat vraagt voortdurende aandacht en het vraagt vernieuwing. Het vraagt ook om keuzes maken. Op grond van de missie worden vier belangrijke keuzes voor de toekomst gemaakt:

1. Investeren in de kwaliteit van wonen en voorzieningen: door voorzieningen te delen binnen een samenhangend gebied, door de groei van het woningbestand af te stemmen op de woonbehoefte, door een ontwikkeling gericht op een gemeentebrede kwaliteitsslag, en door nieuw maatwerk in de kleine dorpen.
2. Investeren in een levendige en zorgzame samenleving: door ruimte te bieden voor initiatief vanuit de samenleving, door nieuw maatwerk in de kleine dorpen, door te investeren in zorg en in ontmoeting.
3. Investeren in de recreatieve toeristische ontwikkeling: gericht op innovatie, samenhang, kwaliteit en profilering.
4. Investeren in een duurzame ontwikkeling in een robuust landschap.

6.1 Investeren in kwaliteit van wonen en voorzieningen

De samenleving verandert, krimpt, ontgroent en vergrijst. Dit heeft consequenties op sociaal, economisch, ruimtelijk en bestuurlijk vlak, ook in Aa en Hunze. Deze ontwikkelingen vragen om gemeentelijk handelen. Ontkennen is geen optie, meebewegen en zorgvuldig ingrijpen wel. Aa en Hunze is ook in de toekomst een onderscheidende woongemeente met buitengewone kwaliteiten.

Voorzieningen binnen een samenhangend gebied

Voor de kwaliteit van leven is de ontwikkeling van een goed voorzieningen-niveau op het gebied van onderwijs, winkels, zorg en welzijn en vrije tijd cruciaal. Deze voorzieningen houden de gemeenschappen in de dorpen levendig en vitaal. Ze zijn niet alleen noodzakelijk voor het bieden van zorg, onderwijs, sport of detailhandel, ze vormen een bron van activiteiten en zijn een belangrijke ontmoetingsplek voor verschillende leefstijlen en leeftijden. Veel voorzieningen kunnen echter alleen maar draaien als er voldoende toestroom van gebruikers is, er voldoende vrijwilligers zijn en er een efficiënte bedrijfsvoering plaats kan vinden.

Er bestaat een spanningsveld tussen enerzijds de bereikbaarheid van voorzieningen (dichtbij huis en laagdrempelig) en anderzijds het kwaliteitsniveau en de levensvatbaarheid van de voorzieningen (efficiënte bedrijfsvoering en het profiteren van elkaars gebruikers). Dit spanningsveld is voor Aa en Hunze niet nieuw. Het is een proces dat al jaren gaande is. Mensen kiezen bewust voor een bepaald dorp, ook als een dorp geen voorzieningen meer heeft.

Richting de toekomst kiest Aa en Hunze ervoor om de voorzieningen af te stemmen op de bevolkingsontwikkeling (krimp, ontgroening, vergrijzing). Behoud van het huidige voorzieningenniveau in al onze dorpen lijkt financieel gezien (door de veranderende bevolkingssamenstelling) niet haalbaar. Dit betekent kiezen voor kwaliteit en dit betekent ook dat niet alles overal behouden kan blijven. In de toekomst worden voorzieningen afgestemd op de behoefte vanuit een samenhangend gebied. Daardoor kan een voorziening toch in stand gehouden worden. Dit vergt meer samenwerking tussen dorpen en gebieden. De gemeente wil dit actief regisseren, stimuleren en faciliteren.

Groei woningbestand afstemmen op woonbehoefte

Met het oog op de bevolkingsontwikkeling wordt voor de toekomst geen grootschalige groei van het woningbestand voorzien. De groei die er is, is met name voor de eigen inwoners en voor een deel voor instromers van buitenaf. Uitgangspunt is ‘migratiesaldo nul’. Dit betekent dat nieuwe woningbouw gericht is op het oplossen van knelpunten in de bestaande voorraad en vooral gericht is op de woningbehoefte van de huidige bevolking van de gemeente Aa en Hunze. De gemeente kiest ervoor de groei strategisch in te zetten, gericht op een gemeentebrede kwaliteitsslag. Door de bevolkingsontwikkeling kan een kwaliteitsslag alleen gemaakt worden door te investeren op plekken waar dit ruimtelijk nodig is. Dat wil zeggen voor herstructurering, het afronden van dorpsranden, het oplossen van fricties op de woningmarkt of voor bepaalde doelgroepen (starters, doorstromers, senioren etc.). Het accent van de groei van het woningbestand zal liggen in de vier grote dorpen Gieten, Annen, Rolde en Gasselternijveen en een beperkte bouw in de kleine dorpen.

Alleen door strategische inzet kan er kwaliteit en een compleet woningaanbod geboden worden. De bouwopgave is immers beperkt en die moet zorgvuldig worden ingezet. Verspreid over alle dorpen woningen bijbouwen draagt niet langer bij aan het instandhouden van het voorzieningenniveau, daarvoor zijn de aantallen te klein. Ook is de uitgifte van kavels juridisch niet te koppelen aan een persoon en dus voorziet bouwen in een dorp niet persé in de behoefte ter plaatse. De koop van een kavel of een bestaande woning staat immers vrij voor iedereen. Tenslotte, het op grote schaal bouwen voor nieuwe instromers is geen duurzame strategie, ook al is het hier prachtig wonen. Dat is bouwen voor de leegstand. Grote delen van Nederland krijgen namelijk te maken met bevolkingsdaling, Aa en Hunze is hierin niet uniek. Ook wonen we in Aa en Hunze niet op een eiland. In regionaal verband zullen er afspraken gemaakt worden.

Maatwerk en kwalitatieve ontwikkeling in de kleine dorpen

De groei van het woningbestand in de kleine dorpen is beperkt (zie voorgaande paragraaf). Daar waar als gevolg van het strategisch woningbouwbeleid geen uitleg of inbreiding met nieuwe woningen mogelijk wordt gemaakt, wordt gezocht naar andere oplossingen om ontwikkelingen mogelijk te maken, passend bij het karakter van het dorp. Daarbij kan gedacht worden aan een of meerdere wooneenheden in vrijkomende boerderijen of monumentale panden. Dit vergt maatwerk, met inbreng van bewoners. Dit alles gericht op kwaliteit, voor elk dorp.

Woningbouw
Nooitgedacht

Er wordt actief ingezet op herstructurering, vervangende nieuwbouw, aanpassing van de bestaande woningvoorraad en regionale afstemming in de woningbouw. Ook de woonomgeving krijgt aandacht. Zodoende blijft de kwaliteit van zowel de woningvoorraad als de woonomgeving op peil. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij veranderende woonwensen, zoals bijvoorbeeld de afstemming tussen wonen en zorg. Kortom, de woningbouwopgave voor het komende decennium is vooral een kwalitatieve invulling en geen kwantitatieve. In de komende Woonvisie wordt deze richting verder uitgewerkt.

6.2 Investeren in een levendige en zorgzame samenleving

Aa en Hunze heeft vijfendertig prachtige dorpen. Ook in 2020 moeten dit levendige dorpen zijn. Een levendige en zorgzame samenleving wordt gemaakt door de mensen samen, en door de dorpen samen. Of, zoals verwoord door een inwoner op een van de discussieavonden: “leefbaarheid maken we zelf”! De gemeente Aa en Hunze wil hier op de volgende punten actief in investeren.

Allereerst door ruimte te bieden voor initiatief vanuit de samenleving. Creativiteit, betrokkenheid en inzet vanuit bewoners wil de gemeente stimuleren en faciliteren. Goede voorbeelden hiervan zijn het Bewegingshuis in Eexterveen en het dorps huis in Gasselte die dankzij veel inzet vanuit bewoners een succes geworden zijn.

Ten tweede door nieuw maatwerk te bieden in de kleine dorpen en het buitengebied. Bij de visie op wonen is hier al over gesproken (6.1). Nieuw maatwerk gaat echter verder dan alleen wonen. Daarbij kan ook gedacht worden aan het ruimte bieden aan startende bedrijven, ondernemerschap of woonzorgconcepten in bestaande panden. Zoals gezegd vergt dit maatwerk, met inbreng van bewoners en passend bij het karakter van het dorp.

Ten derde door te investeren in zorg. De gemeente Aa en Hunze heeft een hoog aantal ouderen, en de komende jaren neemt dit alleen maar toe. Dit vraagt om een goed en compleet aanbod, het ontwikkelen van nieuwe zorgconcepten (waarbij nieuwe technieken een belangrijke rol kunnen spelen), mogelijkheden voor mantelzorg en het leveren van zorg op maat. Vergrijzing biedt kansen voor onze gemeente, zoals nieuwe werkgelegenheid en een goed niveau van zorg voor alle inwoners.

Tenslotte wil de gemeente ruimte bieden voor ontmoeting. Het elkaar ontmoeten, elkaar inspireren, zorgen voor elkaar zijn erg belangrijk voor de levendige en zorgzame samenleving die Aa en Hunze nastreeft. De gemeente wil dit faciliteren door één ontmoetingsplek te hebben in een samenhangend gebied. Dat kan zijn een dorps huis, een school met een gezamenlijke ruimte (non-profitvoorziening), maar het kan ook een café zijn (commerciële voorziening). In sommige dorpen of buurtschappen is een ontmoetingsplek inmiddels niet meer aanwezig. Hier wordt een oplossing voor gezocht door te kijken naar een samenhangend gebied.

6.3 Investeren in de recreatieve toeristische ontwikkeling

De gemeente Aa en Hunze is niet alleen een gemeente waar het buitengewoon goed wonen is, het is hier dankzij het landschap en de dorpen ook buitengewoon goed recreëren. Dit profiel als recreatiegemeente willen we naar de toekomst toe versterken: Aa en Hunze als hét recreatiegebied van Noord-Drenthe!

Recreatie en toerisme zijn belangrijke economische pijlers met sterke kansen voor verdere ontwikkeling. Ook is recreatie ondersteunend aan de groene woonkwaliteit: de recreant is net als de bewoners gebaat bij een prachtige omgeving. Het streven naar robuuste landschappen maakt de gemeente nog aantrekkelijker voor de recreant.

Om de goede basispositie vast te houden en uit te bouwen is innovatie, samenhang, meer kwaliteit en een sterkere profilering nodig. Dit vraagt een ontwikkeling van de sector naar een verbreding en verdieping van het aanbod, gericht op een kwaliteitsslag en meer diversificatie. Kansrijk zijn het aanboren van nieuwe doelgroepen en het tot stand brengen van een verlenging van het seizoen. Van belang is het vasthouden van recreanten en ze te verleiden vanuit het Nationaal Landschap – onze trekker van formaat – een bezoek aan de rest van de gemeente te brengen. Voor de Drentsche Aa en de Hondsrug wordt ingezet op een beheerste en kwalitatieve doorgroei. Een sterkere recreatieve ontwikkeling is voorzien voor de Veenkoloniën, met name voor het Hunzedal. Dit heeft als voordelen dat de drukte op het zand kan worden afgeleid en het brengt dit gebied sociaal-economische ontwikkeling. De openstelling voor de pleziervaart van de oude ‘Turfroute’ is hiervan een prachtig voorbeeld. Evenals de ontwikkeling van de Hunzevallei. Deze wordt de komende jaren op de kaart gezet als toeristisch recreatieve bestemming in samenwerking met de buurgemeenten en provincie.

Een duurzame ontwikkeling die rekening houdt met mens, natuur en landschap staat daarbij voorop. Dit kan de omschakeling versnellen naar een duurzame en ook in de toekomst winstgevende recreatiesector. De gemeente wil hier actie op ondernemen en – samen met de sector – werken aan deze slag voor kwaliteit, innovatie en profilering.

Recreatie en toerisme is bij uitstek een sector waar samenwerking onontbeerlijk is: met de regio, met de markt en met instanties als het Recreatieschap Drenthe en Marketing Drenthe. De recreant kijkt immers niet naar gemeentegrenzen, maar zoekt kwaliteit. En die buitengewone kwaliteit heeft dit gebied in Noord-Drenthe tussen de Aa en de Hunze!

6.4 Investeren in een duurzame ontwikkeling in een robuust landschap

Een duurzame ontwikkeling

Aa en Hunze staat een duurzame ontwikkeling voor op alle fronten. Een duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die rekening houdt met de natuurlijke omgeving en het streven naar een hoger welvaartsniveau.

Daarbij gaat het om fysieke aspecten, zoals een efficiënter gebruik van ruimte en energie, het spaarzaam omgaan met natuurlijke hulpbronnen en het plannen volgens de lagenbenadering (water, bodem e.d.).

Het gaat ook om sociale duurzaamheid. In de gemeente Aa en Hunze moet iedereen kunnen participeren in de samenleving ongeacht iemands economische positie of (fysieke) beperking. Door decentralisatie vanuit het rijk is het gemeentebestuur verantwoordelijk voor steeds meer taken die hier van directe invloed op zijn. Recente voorbeelden zijn de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Wet Werk en Bijstand.

Duurzaamheid kent ook bestuurlijke aspecten. Het gemeentebestuur wil het goede voorbeeld geven (duurzaam inkopen, mobiliteitsbeleid etcetera), het belang van duurzaamheid uitdragen, er beleid op voeren en het inbedden in de gemeentelijke organisatie.

Een robuust landschap

Ons landschap is rijk aan kwaliteit en diversiteit – het Drents Plateau, de Hondsrug, de Veenkoloniën. Dit is bekroond met de aanwijzing van een groot deel van Aa en Hunze tot Nationaal Landschap. Diverse functies in het buitengebied – landbouw, natuur, water, wonen, recreatie – vragen ruimte voor ontwikkeling. Dat vraagt om een duurzaam perspectief, met een gebiedsgerichte uitwerking. Leidend beginsel voor de verdere ontwikkeling is de landschappelijke kwaliteit. Dit is immers onze bestaansbasis: dankzij ons landschap is het hier buitengewoon mooi wonen en recreëren. Behoud van wat er is, is dus essentieel. Wel willen we ruimte bieden voor ontwikkeling en kwalitatieve verbeteringen aanbrenge. Door nieuw landschap wordt het er mooier en robuuster op. Robuuste landschappen kunnen tegen een stootje en bieden ruimte voor ontwikkeling zonder dat het de ruimtelijke kwaliteit teniet doet.

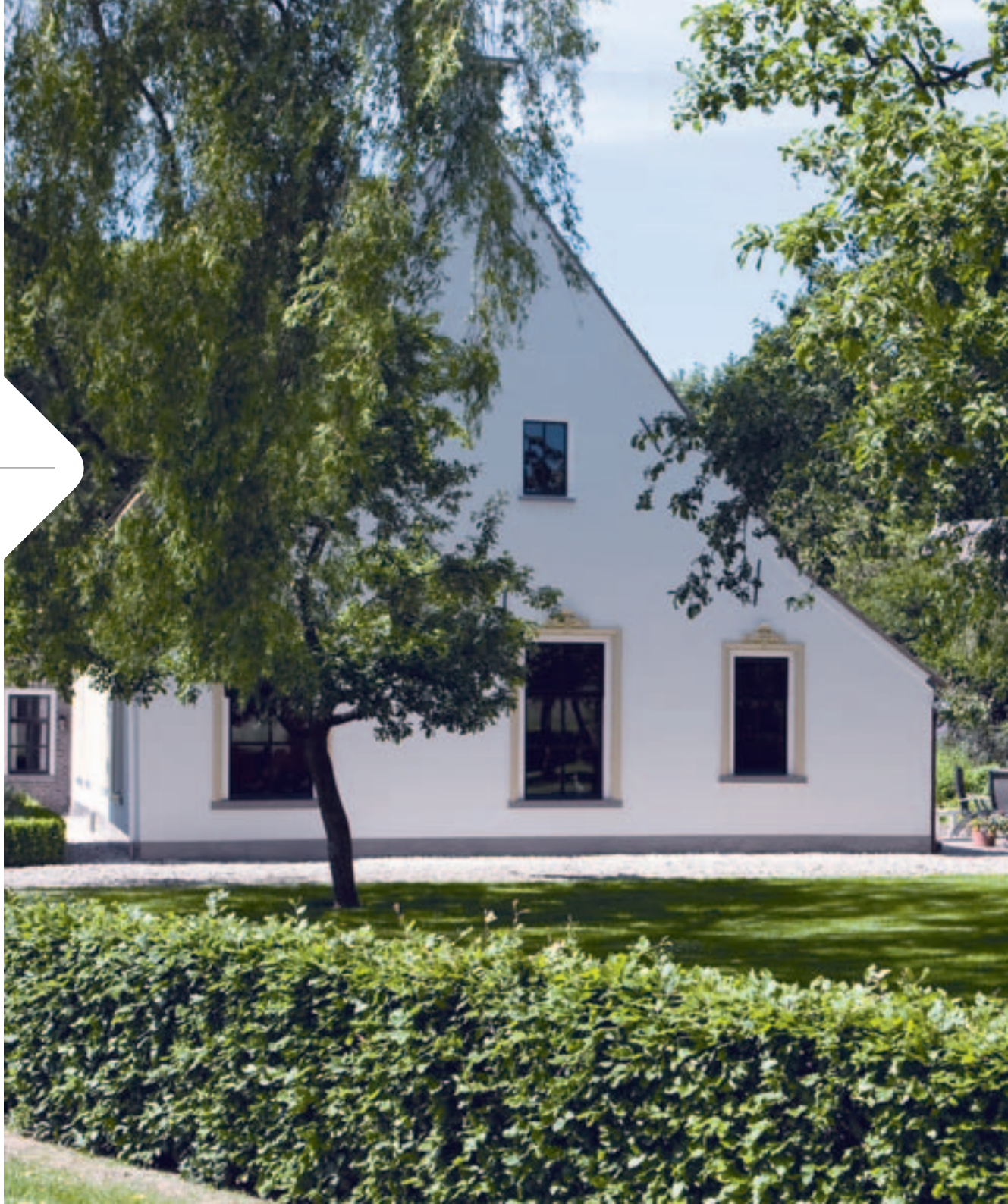
De ambitie is een kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten, waarbij elk nieuw project – klein of groot – bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. De kwaliteit, diversiteit en robuustheid van ons landschap wint hierdoor aan kracht. Als basis gelden actuele gebiedskenmerken zoals we ze nu kennen: de grootschalige, open Veenkoloniën en de kleinschalige Hondsrug en het Drents Plateau.

Zo ontstaat een principe van wederkerigheid, van ‘voor wat, hoort wat’, waarbij de realisatie van publieke doelen meelift op de dynamiek van particuliere initiatieven. Door het opstellen van een toetsingskader voor de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied scheidt de gemeente heldere kaders en het inspireert partijen om te komen tot kwaliteitsverhogende investeringen in het gebied, zonder dat de rekening daarvoor bij de samenleving komt te liggen.

Kniphorstbos, Annen

Boerderij in Eext

Perspectief op de thema's

In het Toekomstperspectief zijn de vier hoofdkeuzes voor de toekomst uiteengezet. Ook zijn hier de kernwaarden benoemd die de basis vormen van waaruit de gemeente Aa en Hunze handelt. In dit hoofdstuk wordt het Toekomstperspectief uitgewerkt voor een aantal thema's. Dit zijn achtereenvolgens 'wonen en werken', 'zorg en leefbaarheid', 'landbouw, recreatie en landschap' en 'bestuur en dienstverlening'.

7.1 Wonen en werken

Ambities

- Aa en Hunze is een buitengewone woongemeente, waar het ook goed recreëren en werken is
- Ontwikkeling gericht op een kwaliteitsslag van de bestaande woningen, nieuwe woningen en de woonomgeving
- Groei van het woningbestand afstemmen op de woonbehoefte, met het accent op bouwen in de vier grote dorpen Annen, Rolde, Gieten en Gasselternijveen en een beperkte bouw in de kleine dorpen
- Nieuw maatwerk in de kleine dorpen gericht op het oplossen van knelpunten op de woningmarkt
- Doorstroming op gang brengen ten behoeve van starters
- Inzetten op de vier economische pijlers: landbouw, recreatie, bouw en handel, zorg en welzijn
- Aandacht voor startende bedrijven, ondernemerschap, innovatie en een duurzame ontwikkeling
- Aa en Hunze als groene hart tussen de omliggende economische kernzones, met Gieten als 'substreekcentrum' door de bovenregionale rol van bedrijventerrein Bloemmakers

Wonen

De visie op de toekomst van het wonen in Aa en Hunze is uiteengezet in het Toekomstperspectief (hoofdstuk 6). Ter aanvulling daarop nog het volgende. Veel inzet zal uitgaan naar bevordering van de doorstroming op de woningmarkt. Dit kan met name kansen bieden voor starters (een woningzoekende die geen zelfstandige woning leeg achter laat). In samenwerking met andere partijen worden doeltreffende acties in gang gezet om het aanbod af te stemmen op de daadwerkelijke vraag. Zo is de ambitie om in samenspel met corporaties erop te sturen dat binnen de bestaande woningvoorraad woningen vrijgespeeld kunnen worden voor de jeugd.

Bij zowel nieuwbouw als herontwikkeling zijn kwaliteit, levensloopbestendig en duurzaam bouwen het credo, voor zowel betaalbare woningbouw als voor duurdere segmenten. Ruimtelijk gezien zijn de menselijke maat, het dorps karakter en de identiteit van het betreffende dorp belangrijke kwaliteitseisen aan nieuw- of herbouw. De binnen de gemeente aanwezige ruimtelijke en culturele diversiteit moet worden behouden. Woningbouw of de ontwikkeling

van de openbare ruimte in een veendorp vergt een andere uitstraling dan in bijvoorbeeld een esdorp. Nieuwe plannen moeten dit respecteren en bijdragen aan versterking ervan. De gebiedskenmerken van onze landchappen – het Drents Plateau, de Hondsrug en de Veenkoloniën – zijn daarbij leidend, evenals de karakteristiek van het betreffende dorp. Dorpsvisies leveren belangrijke input voor de zoekrichtingen van toekomstige ontwikkeling. Diverse dorpen hebben inmiddels een dorpsvisie opgesteld. Voorbeelden hiervan zijn de dorpsvisie Annen, Rolde en die van Gasteren-Anderen-Anloo. Daar waar andere dorpen ook een visie wensen op te stellen wordt dit door de gemeente gestimuleerd.

De krimp zal zich naar verwachting niet evenredig verspreid in onze gemeente voordoen. In de Veenkoloniën zal deze zich eerder en duidelijker manifesteren. Dit vergt extra aandacht.

Werken

Aa en Hunze is een strategisch gelegen forensengemeente. Veel inwoners werken in Groningen of Assen (het enige stedelijk netwerk in het noorden) of in Veendam, Hoogezand en Stadskanaal. De gemeente Aa en Hunze vormt het groene hart tussen deze economische kernzones. Hier past bedrijvigheid die daar ondersteunend aan is. Speerpunten voor de komende jaren zijn het versterken van het eigen bedrijfsleven, het stimuleren van zelfstandig ondernemerschap (startende bedrijven), stimulering van de werkgelegenheid en de leefbaarheid.

Gieten wordt mogelijk in het nieuwe Provinciaal Omgevingsplan aangewezen als ‘substreekcentrum’. Dit heeft een economische achtergrond. Gieten vervult een centrumfunctie, heeft een centrale ligging in de gemeente, ligt optimaal bereikbaar aan de N33/N34 en heeft een belangrijke regionale functie voor bedrijvigheid en werkgelegenheid met het bedrijventerrein Bloemmakers. Deze mogelijke aanwijzing tot ‘substreekcentrum’ biedt kansen voor de verdere economische ontwikkeling van onze gemeente en Gieten in het bijzonder.

De gemeente Aa en Hunze zet richting 2020 in op versterking van vier economische pijlers: landbouw, recreatie en toerisme, bouwnijverheid en handel, en zorg en welzijn. De landbouw is van oudsher sterk aanwezig. De bouwnijverheid, handel en het midden- en kleinbedrijf vervullen een belangrijke bron van werkgelegenheid in diverse dorpen. Het belang van de sector

zorg en welzijn neemt toe, gezien de vergrijzing. Recreatie en toerisme is een belangrijke sector richting de toekomst die zich kansrijk kan gaan ontwikkelen. Immers, Aa en Hunze als hét recreatiegebied van Noord-Drenthe.

Ruimtelijk gezien vertaalt dit zich niet naar grootschalige uitbreidingen voor bedrijventerreinen. De komende jaren wordt ingezet op versterking van de bestaande bedrijventerreinen. Deze vormen de basis en van hieruit kan eventueel kleinschalig worden uitgebreid. Gieten neemt een bijzondere positie in. Vanwege de regionale rol als ‘substreekcentrum’ liggen hier voor het komende decennium groeimogelijkheden in zuidelijke richting.

Verspreid in de gemeente wordt ruimte voor startende bedrijven geboden, ook in de dorpen en het buitengebied. De gemeente Aa en Hunze wil hier een ja-mits-houding aannemen en een aantrekkelijke gemeente zijn voor startende, innovatieve en creatieve ondernemers. De ‘mits’ kan betrekking hebben op het zoeken van ruimte binnen bestaande panden en binnen milieuwetgeving, door het scheppen van planologische ruimte. Nieuw ondernemerschap draagt bij aan levendige dorpen en het behoud van waardevolle bebouwing door hergebruik.

De gemeente Aa en Hunze staat voor een duurzame ontwikkeling. Ook onze bedrijvigheid willen we een duurzaam profiel geven. Alleen dan kunnen we het zijn van een groen hart tussen de omliggende economische kernzones waar maken. De mogelijkheden voor een duurzaam bedrijventerrein worden verkend. Ook duurzame landbouw en duurzame recreatie en toerisme kunnen economisch perspectief bieden. Nieuwe economische ontwikkelingen moeten vooral ondersteunend zijn aan de keuze voor buitengewone woonplaats, dat wil zeggen kleinschalig, duurzaam en gericht op omgevingskwaliteit en leefbaarheid. Dat betekent dat termen als kleinschalig, arbeidsintensief en innovatief leidend zijn in de economische structuurversterking.

De aanpassingen aan de N33 en N34 zorgen ervoor dat onze gemeente goed bereikbaar blijft en dat onze inwoners snel kunnen forensen. Verbindingen met de regio – richting alle windstreken – moeten ook per openbaar vervoer goed zijn. Ook de digitale snelweg is in deze van belang en het glasvezelnetwerk is een prima vertrekpunt.

Op gebied van verkeersveiligheid zijn er twee specifieke aandachtspunten die extra aandacht vragen: de verkeersveiligheid nabij scholen en het 60-km beleid voor de wegen in het buitengebied.

De N34, Gieten

7.2 Zorg en leefbaarheid

Ambities

- Een levendige en zorgzame samenleving faciliteren en regisseren, ruimte bieden voor initiatief vanuit de samenleving, nieuw maatwerk in kleine dorpen, investeren in zorg en ontmoeting
- Ontwikkeling van voorzieningen binnen een samenhangend gebied
- Investeren in onze jeugd: voortgaan op de huidige weg, met aandacht voor ontmoeten, evenementen en wonen
- Zorgen voor onze ouderen: investeren in zorgcentra, zorg op maat, mantelzorg, woonzorgconcepten en vervoer naar en bereikbaarheid van voorzieningen

Leefbaarheid

De gemeente Aa en Hunze wil investeren in een levendige en zorgzame samenleving door ruimte te bieden voor initiatief vanuit de samenleving, door nieuw maatwerk in de kleine dorpen, door te investeren in zorg en in ontmoeting. Dit is uiteengezet in het Toekomstperspectief (H6). In aanvulling daarop zijn de volgende punten van belang:

- Onze vier grote dorpen liggen goed verspreid door de gemeente. De revitalisering van de dorpscentra in Gieten, Rolde en Gasselternijveen maakt dat deze dorpen hun rol straks beter kunnen vervullen.
- Op gebied van cultuur heeft onze gemeente bewoners en bezoekers veel te bieden: unieke historische landschappen (Nationaal beek- en esdorpen-landschap Drentsche Aa, beschermd dorpsgezicht in de Veenkoloniën), bijzondere (muziek)podia, een rijk verenigingsleven en bijzonder cultureel en archeologisch erfgoed.
- Vrijwilligers zijn essentieel. Hun inzet is ook in de toekomst belangrijk, maar die staat onder druk. De maatschappelijke stages die leerlingen tegenwoordig in het voortgezet onderwijs volgen, kunnen wellicht een bijdrage leveren. De gemeente gaat dit onderzoeken en kijken of er een koppeling gelegd kan worden tussen jeugd en voorzieningen binnen onze samenleving.
- Er is een zekere mate van ongelijkheid in welvaartsverdeling zichtbaar binnen de gemeente. In de Veenkoloniën is de sociaal-economische positie minder sterk dan op de Hondsrug en het Drents Plateau. De gemeente wil hier actief op ingrijpen. Het beleid dat afgelopen jaren ingezet is blijkt succesvol en dit krijgt voortgang. Dat betekent dat in dit gebied extra

zorgvuldig naar de ontwikkeling van het voorzieningenniveau wordt gekeken, om nog aanwezige achterstandsniveaus weg te nemen (met name het beleid voor scholen, bibliotheek e.d.).

- Regionale afstemming over het voorzieningenbeleid is van belang. Dorpen op de gemeentegrens maken immers ook gebruik van voorzieningen in de buurgemeenten en vice versa. Hier liggen kansen die benut moeten worden.

Zorg en vergrijzing

Aa en Hunze gaat het komende decennium vergrijzen. Dit vraagt om meer en andere vormen van wonen en zorg op maat. Aa en Hunze kiest er voor om een compleet zorgaanbod aan te bieden in de vier grotere dorpen (Annen, Gieten, Rolde en Gasselternijveen) door hier zorgcentra te ontwikkelen. Met deze concentratie wordt bereikt dat er een compleet aanbod van hoge kwaliteit ontstaat, van belang voor al onze inwoners. Wel vraagt dit goede verbindingen naar de overige dorpen toe, via openbaar vervoer en via de digitale weg. Hier zetten we als gemeente op in.

De gemeente Aa en Hunze is zich bewust van de wens van ouderen om zolang mogelijk zelfstandig thuis te willen wonen en wil dit stimuleren. Flexibele huisvesting (speciale woonunits voor mantelzorg), innovatieve woonvormen (groepswoon), goede verbindingen (openbaar vervoer, taxibusjes) en nieuwe technieken (zoals thuiszorg op afstand via internet) dragen hieraan bij. Wanneer dit toch niet langer mogelijk is, is er in de grotere kernen toereikende huisvesting, wat tevens sociale voordelen kan hebben (het voorkomen van isolement).

De toenemende zorgvraag brengt werkgelegenheid met zich mee. Zorg en welzijn zijn inmiddels benoemd tot pijlers in het gemeentelijk economisch beleid. Het gaat hier echter niet alleen om betaalde arbeidskrachten. Mantelzorgers worden steeds belangrijker. De gemeente Aa en Hunze wil hen ondersteunen waar mogelijk. Bijvoorbeeld via planologische regelgeving, nieuwe vormen van huisvesting (flexibel bouwen) of het bieden van een platform voor kennis, ervaring etcetera.

Jeugd

De gemeente Aa en Hunze hecht veel waarde aan een perspectievolle toekomst voor onze jeugd. Uit gesprekken bleek dat veel jongeren denken in Aa en Hunze te blijven wonen of hier terug te keren na hun studie.

Goense fruitteelt

Hoewel de praktijk veelal anders is, geeft dit in ieder geval aan dat zij hier met plezier leven en daar zijn we trots op. Aandachtspunten voor de jeugd tussen de 12 en 18 jaar zijn uitgaansgelegenheden en mogelijkheden voor kunst, cultuur en muziek. Het flankerende evenementenbeleid kan hier op inspelen. Voor de oudere jeugd zijn betaalbare en beschikbare woningen van belang. Zoals eerder aangegeven ligt hier de ambitie om met de corporaties woningen in de bestaande woningvoorraad vrij te spelen. Aa en Hunze is een forensengemeente, maar dat hoeft volgens de jeugd geen probleem te zijn. Door voldoende ruimte te bieden aan startende bedrijvigheid komen ook de meer hoger opgeleiden aan bod.

7.3 Landbouw, recreatie en landschap

Ambities

- Perspectievolle recreatiesector, gericht op innovatie, samenhang, kwaliteit en profilering in regionaal verband
- Perspectievolle landbouw, gericht op economische en duurzame ontwikkeling binnen de landschappelijke kaders
- Versterking van de landschappelijke kwaliteit en diversiteit bij de verdere ontwikkeling van Aa en Hunze, op basis van de karakteristieken van het Drents Plateau, de Hondsrug en de Veenkoloniën

Landbouw

Agrarische bedrijvigheid is belangrijk voor de economie en het landschap van Aa en Hunze. De gemeente wil zowel de landbouwsector als de differentiatie in agrarische landschappen versterken. In het nieuw op te stellen bestemmingsplan buitengebied krijgt dit aandacht.

Ons landschap wordt voor een belangrijk deel onderhouden door de agrariërs. Voor Aa en Hunze is verdere ontwikkeling van de landbouw van groot belang. De gemeente Aa en Hunze wil ruimte bieden aan ondernemende agrariërs die optimaal willen inspelen op de kansen die er binnen het Europese landbouwbeleid zijn. Dat geldt ook voor het deel van de agrarische sector dat kansen ziet voor verbrede landbouw (o.a. recreatie, zorg, beheer van landschap, natuur). Bedrijfsmatige schaalvergroting is aan de betreffende ondernemer zelf om te bepalen. De omgeving en de kwaliteiten bepalen welke mate van landschappelijke schaalvergroting mogelijk is, welke vorm van verbreding en welke mate van bebouwing. Ook hier geldt kwaliteit als leidend principe waarbij

ontwikkeling van de landbouw gepaard gaat met investeringen in de omgeving (landschap, natuur, water). Dit betekent dat uitbreiding en ontwikkelingen worden getoetst aan het toetsingskader dat opgesteld wordt op basis van de gebiedskenmerken van de landschappen Drents Plateau, de Hondsrug en de Veenkoloniën (zie hoofdstuk 6). Zo kan bijvoorbeeld de openheid van de Veenkoloniën geborgd worden door bebouwing te concentreren en te omzoomen met beplanting. Op de Hondsrug kan met slimme oplossingen – door bijvoorbeeld een andere situering van houtwallen – de bedrijfsvoering worden geoptimaliseerd.

De gemeente Aa en Hunze stimuleert agrarische ondernemers in de omslag naar een duurzamere landbouw (biogewassen, energieteelten). Ook voor een regionale voedselstrategie worden kansen gezien. Daarbij wordt voedsel dat in de streek wordt geproduceerd ook in de regio verwerkt, verkocht en opgegeten. Consumenten hebben in toenemende mate belangstelling voor de herkomst van voedsel. De nabijheid van diverse steden biedt een omvangrijke afzetmarkt. Het aanbod van streekproducten groeit, maar de vermarkting kan nog een stuk beter. De gemeente vervult ook hier een rol door te faciliteren en stimuleren.

Recreatie

Zoals in het Toekomstperspectief geschetst kiest de gemeente voor een recreatief toeristische ontwikkeling, gericht op innovatie, samenhang, kwaliteit en profilering. Zie onder Toekomstperspectief voor een toelichting op dit thema (paragraaf 6.3).

Landschap

Aa en Hunze is in het bezit van een rijke historie. Zo zijn er diverse hunebedden, molens, kerken en prachtige natuurgebieden, zoals het Drentsche Aa-gebied met daarin het Balloërveld met informatiecentrum en schaapskooi, maar ook het Strubben-Kniphorstbos en andere mooie gebieden met hoge cultuurhistorische en natuurwaarden. In de gemeente liggen een belangrijk deel van de provinciale ecologische hoofdstructuur en het Natura 2000-gebied Drentsche Aa. Deze rijkdom willen we behouden en versterken. De gemeente Aa en Hunze is echter niet op zoek naar uitbreiding van natuurgebieden met wettelijke status, tenzij dit geen beperkingen met zich meebrengt voor de ontwikkeling van andere functies, zoals landbouw en recreatie.

7.4 Bestuur en dienstverlening

Ambities

- Hét loket zijn voor burger, ondernemer en instanties
- Meer bestuurskracht, daadkracht en externe gerichtheid
- Bewoners, bedrijven en instanties stimuleren om actief deel uit te maken van de ontwikkeling en het beheer van de eigen leefomgeving: iedereen draagt bij aan onze samenleving
- Gemeente als regisseur
- Een sterke rol spelen in de regio, voor onder meer onze werkgelegenheid, voorzieningenniveau en recreatieve ontwikkeling
- Samenwerking met overheden, instanties, ondernemers en burgers

Netwerkregisseur en aanspreekpunt

De samenleving van 2020 is een netwerksamenleving: een netwerk van complexe verbanden tussen publieke en private partijen, tussen burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden. Partijen hebben elkaar nodig om hun doelen te realiseren. De gemeente Aa en Hunze speelt hier slim op in om haar slagkracht te vergroten. Het gemeentebestuur stelt de kaders, is proactief, faciliteert en regisseert.

Als netwerkregisseur geeft de gemeente richting aan ontwikkelingen waar zij vaak slechts beperkte invloed op heeft. Soms door te reageren, soms door te anticiperen, soms door mee te bewegen met nieuwe ontwikkelingen of deze te bestrijden. Deze veranderende rollen horen bij het moderne openbaar bestuur. Regievoeren wil niet zeggen dat de gemeente verantwoordelijkheden kwijtraakt. Integendeel, regievoeren wil juist zeggen dat de gemeente op haar verantwoordelijkheden en kernkwaliteiten wordt aangesproken.

Maar bovenal wil de gemeente er zijn voor haar inwoners en bedrijven. De gemeente is en blijft hét aanspreekpunt voor de burger. Daartoe moet de interne organisatie zich verder ontwikkelen in het licht van de nieuwe overheid, en de ingeslagen weg – gericht op meer bestuurskracht, daadkracht en externe gerichtheid – voortzetten.

Outdoor, Breeland

Anno 2020 is Aa en Hunze:

- een zelfbewuste en vitale gemeente
- een gemeente die actief samenwerking zoekt met overheden, instanties, ondernemers en burgers
- een gemeente waarbij de burger centraal staat
- een gemeente die maatwerk levert en daarbij contact houdt met alle lagen van de bevolking
- een flexibele en slagvaardige gemeente die zich snel kan aanpassen in en aan een dynamische omgeving
- een gemeente die werkt vanuit een ja-mits-houding

Samenwerken in de regio

De regio is belangrijk voor Aa en Hunze, vanwege de werkgelegenheid, de stedelijke voorzieningen (theater, winkels) en het voortgezet en hoger onderwijs. Goede verbindingen over weg en per openbaar vervoer zijn essentieel om een aantrekkelijke woongemeente te zijn. Dit werkt ook andersom. In de regio is een enorm potentieel aan recreanten en toeristen, en Aa en Hunze heeft hen iets buitengewoons te bieden. Gezien het belang voor Aa en Hunze – sociaal, ruimtelijk en economisch – is een sterke stem in de regio van groot belang. Naast oriëntatie richting de Veenkoloniale buurgemeenten en de Drentse buurgemeenten zijn ook het stedennetwerk Groningen-Assen en de gemeente Hoogezand-Sappemeer van belang. Kansrijke inhoudelijke samenwerking wordt gezien op gebied van recreatie (ontwikkeling, marketing), voorzieningen (optimalisering aanbod), landschap (grensoverschrijdend) en de sociaal-economische positie van de Veenkoloniën. Het gemeentebestuur wil investeren in de regio, samenwerken waar mogelijk en over de gemeentegrenzen heen kijken.

De provincie Drenthe beraadt zich op haar positionering, rollen en taken. In 2011 is de Provincie Nieuwe Stijl een feit. Dit gaat uit van nieuwe verhoudingen met de gemeente. Taken worden daar gelaten waar ze horen en er wordt uitgegaan van de bestuurskracht van de gemeente. De gemeente is zelf verantwoordelijk voor het al dan niet oppakken van taken op lokaal niveau. De Toekomstvisie 2020 vormt hiervoor een stevige basis.

Samenwerking met instanties, ondernemers en bewoners

De gemeente werkt op veel terreinen samen met maatschappelijke instanties, ondernemers, woningbouwcorporaties, de recreatiesector, landbouwsector etcetera. Dat is van essentieel belang voor het opstellen van gedragen beleid en voor de uitvoering hiervan. De gemeente kan en wil zaken niet alleen oppakken. Hier ligt een grote rol voor ondernemers en instanties. Waar mogelijk en nodig wordt dit in de toekomst actief uitgebreid.

Onder inwoners is sprake van een hoge mate van betrokkenheid bij de dagelijkse leefomgeving. Dit geldt voor mensen die hier al hun hele leven wonen, voor inwoners die zich recent hebben gevestigd en voor tijdelijke bezoekers. Met de toenemende arbeidsparticipatie en steeds vollere agenda's is blijvende betrokkenheid van inwoners echter niet vanzelfsprekend. Het gemeentebestuur gaat inwoners daarom actief stimuleren om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen. Van de burgers wordt initiatief, zelfredzaamheid en inzet verwacht. Bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk, mantelzorg, meedenken in interactieve beleidsprocessen etcetera. De gemeente geeft hiervoor de ruimte, de kaders en waardering en gaat haar dienstverleningsconcept hierop toesnijden. De mogelijkheden voor sterkere rol vanuit de bevolking worden onderzocht (bijvoorbeeld een leefbaarheidfonds).

Berenkuil Grolloo

Hoe verder

De Strategische Toekomstvisie 2020 is voor de eerstkomende jaren vertaald naar een actieprogramma, bestaande uit een aanzet voor een aantal beleidsstukken. Na vaststelling van de toekomstvisie dient een aantal speerpunten te worden bepaald. De realisatie van de toekomstvisie zal gemonitord moeten worden. Een eerste beleidsmatige evaluatie is gepland in 2015.

Wonen & Werken

Bestaand beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidsplan WMO Samen Vitaal 2008-2011 • Economische koersnota (sept. 2009) • Gemeentelijk verkeer- en vervoersbeleid (2008)
Nieuw beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Woonvisie (2010) • Structuurvisie (2010-2011) • Visies vanuit dorpen (worden niet vastgesteld door gemeenteraad, maar wel als belangrijke input beschouwd) • Milieubeleidsplan (2009-2010)

Zorg & Leefbaarheid

Bestaand beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidsplan WMO Samen Vitaal 2008-2011 • Welzijnsvisie 2007-2010 • Cultuurnota 2009-2012 • Jeugdbeleid 2009 • Integraal Veiligheidsbeleid 2009-2010 • Sportnota
Nieuw beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Gebiedsgericht voorzieningenbeleid (2010) • Visies vanuit dorpen (worden niet vastgesteld door gemeenteraad, maar wel als belangrijke input beschouwd) • Kader voor zelfsturing c.q. dorps- en wijkbudgetten

Landbouw, Recreatie & Landschap

Bestaand beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Landschapsvisie Drentsche Aa (2004) • Landschapsontw.plan. Veenkoloniën, Oldambt, Westerwolde (2005) • Landbouwvisie (2007) • TROP (sept. 2009)
Nieuw beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Structuurvisie (2010-2011), inclusief kwaliteitskader landschap • Bestemmingsplan Buitengebied (2012)

Bestuur & Dienstverlening

Bestaand beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Collegeprogramma 2006-2010 • Dienstverleningsconcept 2008
Nieuw beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Collegeprogramma 2010-2014 • Organisatieontwikkeling (2009-2010) • Visie op de rol van de burger • Visie op een duurzame gemeente • Evaluatie toekomstvisie (2015)

Redactie

BMC Advies en Management

Ontwerp & opmaak

Mooijekind ontwerpers, Loenen (Gld.)

Fotografie

Bert Koning

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93

9460 AB Gieten

tel. 0592 26 77 77

fax 0592 26 77 99

Spiekersteeg 1 Gieten

www.aaenhunze.nl

**Toekomstvisie
Aa en Hunze**

op weg naar 2020

